

В І Д Г У К

о ф і ц і й н о г о о п о н е н т а

**доктора медичних наук, професора Сергеті Ігоря Володимировича
на дисертацію Швець Аліни Миколаївни «Гігієнічне обґрунтування заходів із
профілактики захворювань підлітків за їх професійного самовизначення»,
що представлена на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук
за спеціальністю 14.02.01 – гігієна та професійна патологія**

Актуальність обраної теми

Сучасне соціальне, економічне та професійне середовище у теперішній час висуває все більш і більш високі вимоги до індивідуально-типологічних психофізіологічних характеристик та особливостей особистості людини. Дійсно, існуючи реалії кардинально змінюють характер та зміст праці і, в першу чергу, обумовлюють його високу інтенсивність та напруженість, потребують формування високого професіоналізму, витривалості і відповідальності. Саме тому виникає нагальна потреба у проведенні цілеспрямованої профорієнтаційної роботи серед сучасної молоді, яка має спиратися на глибоке знання як системи професійної орієнтації загалом, так і основних чинників, що визначають формування професійних намірів особистості та шляхи її реалізації.

Тому надзвичайно вагома актуальність проведення та удосконалення профорієнтаційної допомоги підліткам є цілком очевидною. Дійсно, формування повноцінних громадян країни, які є професіоналами у сфері власного трудового фаху, в багатьох аспектах залежить від того, чим вони займатимуться, яку професію обирають, в яких умовах працюватимуть. Не можна заперечувати і той факт, що в епоху соціально-економічної нестабільності проблема престижу професійної діяльності, яка обирається, набуває особливого змісту. Отже, більшість молодих людей визначають свій професійний шлях не через привабливий зміст праці, вони швидше вибирають певний спосіб життя, де професія – лише один із засобів побудови щасливого життя. Проте з часом престижність та затребуваність професії змінюється, і тоді в процесі самовизначенні людини суттєво збільшується ризик помилитися, що може призвести до виникнення різного роду проблем. Не можна не підкреслити і той факт, що профорієнтаційна робота дозволяє вирішувати і багато її нагальних проблем вже протягом періоду шкільного навчання. Таким чином, профорієнтаційна робота з підлітками сприяє вирішенню не тільки питань завтрашнього дня, але й вносить важливий внесок у вирішення проблем сьогодення.

Отже, надзвичайно висока актуальність дисертаційного дослідження, що представлена на офіційний захист, полягає у встановленні сутності наукової

проблеми щодо удосконалення стану вітчизняної системи професійної орієнтації школярів стосовно забезпечення необхідного рівня індивідуальної відповідності здібностей кожної юнацької особистості вибору нею майбутньої спеціальності. При цьому вибір професії є ключовим етапом формування особистості і тому він повинен бути і соціально, і педагогічно, і медично обґрунтованим.

Таким чином, дисертаційне дослідження Швець Аліни Миколаївни «Гігієнічне обґрунтування заходів із профілактики захворювань підлітків за їх професійного самовизначення», що представлено на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.02.01 – гігієна та професійна патологія, безумовно, має високу актуальність, є своєчасним та важливим.

Ступінь обґрунтованості положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і наукова новизна

Розглядаючи ступінь обґрунтованості положень, висновків, рекомендацій, які сформульовані у дисертації, слід відзначити, що автором наукового дослідження чітко та цілком обґрунтовано сформульовані його мета і основні завдання, визначені об'єкт і предмет дослідження.

Так, метою дисертаційної роботи здобувач визначив гігієнічне обґрунтування заходів із профілактики виробничо обумовлених захворювань та професійної непридатності учнівської молоді шляхом удосконалення системи медичної професійної орієнтації та гігієнічної оптимізації навчально-виробничого середовища.

Для досягнення мети дослідження до числа *пріоритетних завдань*, які підлягали розв'язанню, віднесені наступні завдання:

- дослідити медико-соціальні особливості професійної орієнтації учнівської молоді:
- надати характеристику здоров'я підлітків на етапі професійного самовизначення.
- встановити провідні компоненти сформованості рівня професійної готовності підлітків до вибору профілю навчання і майбутньої професії.
- визначити вплив професійної готовності на якість життя та здоров'язберігаючу поведінку учнівської молоді.
- обґрунтувати систему профілактики виробничо обумовлених захворювань при професійному самовизначенні підлітків.

Об'єктом дисертаційного дослідження визначено освітнє середовище та здоров'я учнівської молоді.

Предметом дослідження стали вплив освітнього середовища та професійної готовності на здоров'я і якість життя учнів закладів загальної середньої та професійної освіти, студентів закладів вищої освіти.

До числа *основних методів, які використовуються у проведеному дослідженні*, потрібно віднести:

- санітарно-гігієнічний (для оцінки умов навчання підлітків);
- соціально-гігієнічний (для характеристики медико-соціальних особливостей життєдіяльності учнівської молоді);
- клінічний (для оцінки стану здоров'я учнів);
- психологічний (щодо визначення психоемоційного стану учнів);
- статистичні методи (для статистичної обробки отриманих матеріалів, встановлення зв'язків між чинниками освітнього середовища, медико-соціальними і психофізіологічними особливостями учнів та станом їх здоров'я, визначення факторів ризику).

Розглядаючи *ступінь обґрунтованості основних положень дисертаційної роботи*, необхідно відзначити, що поставлені мета і завдання дисертаційного дослідження цілком логічно обґрунтовані результатами проведеного інформаційного пошуку та адекватно аргументовані даними аналітичного огляду сучасної літератури на підставі вивчення великого обсягу джерел сучасної наукової літератури у галузі гігієни дітей і підлітків.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується достатньою кількістю проведених досліджень. Так, здобувачем особисто проведено збір і вкопіювання первинних матеріалів, були обстежені підлітки, що навчалися в професійно-технічних закладах освіти м. Харкова різного профілю в умовах природного гігієнічного експерименту та учні 9-х класів закладів середньої освіти м. Харкова.

Отже, одержані результати з методологічної точки зору є цілком обґрунтованими, такими, що надають можливість зробити адекватні узагальнення, визначити основні положення наукової роботи як об'єктивно значущі.

На цих засадах, враховуючи вимоги доказової медицини, здобувачка обґрунтовує *наукову новизну дисертаційної роботи*, яку, насамперед, визначають наступні положення. Так, в ході наукового дослідження вперше визначено рівень обмеження за станом здоров'я сучасних підлітків в отриманні професійної освіти і наступній виробничій діяльності; удосконалено технологію соціально-гігієнічного моніторингу здоров'я учнів професійно-технічних навчальних закладів із використанням чек-листів якості, досліджено значущість медичної інформації для учнівської молоді на різних етапах професійного самовизначення; розроблено технологію медичного супроводу підлітків при їх професійному самовизначенні, обґрунтовано шляхи практичного використання розробленої моделі для проведення оздоровчих заходів. Впровадження в практику цього дослідження буде сприяти профілактиці професійних захворювань та оптимізації

процесу медичного професійного консультування, направлено на раціональний вибір професії, оптимальне працевлаштування і підвищення працездатності молоді; науково обґрунтовані заходи медичної профорієнтації підлітків в умовах професійного навчання в залежності від стану їх здоров'я. Створено алгоритм для визначення медико-соціальних особливостей профорієнтації учнівської молоді. На основі гігієнічного підходу до організації навчально-виробничої діяльності учнів професійно-технічних навчальних закладів розроблено систему медико-психологічної підтримки особистості у її професійному самовизначенні.

Дисертаційна робота є *фрагментом науково-дослідної роботи Державної установи «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України»*: «Розробити медико-профілактичні заходи з попередження професійної непридатності учнівської молоді за станом здоров'я» (№ держреєстрації 0114U001018, строки виконання 2014-2017 рр.), у якій здобувач був співвиконавцем.

Матеріали дисертації стосовно визначення професійної готовності підлітків та медичного супроводу професійного самовизначення підлітків, організаційно-методичних заходів щодо формування здоров'язберігаючої компетентності підлітків для їх професійного самовизначення впроваджено у Харківський професійний ліцей харчових технологій та торгівлі (акт впровадження від 15.12.2016 р.) та ДНЗ «Харківський поліграфічний центр ПТО» (акт від 15.12.2017 р.). Дані щодо гігієнічної оцінки навчально-виробничого середовища та соціально-гігієнічний моніторинг здоров'я учнів професійно-технічних навчальних закладів впроваджено у Державний професійно-технічний начальний заклад «Харківське вище професійне училище сфери послуг» (акт впровадження від 30.12.2018 р.), ДНЗ «Харківський поліграфічний центр ПТО» (акт впровадження від 15.12.2017 р.), Харківський професійний ліцей харчових технологій та торгівлі (акт впровадження від 30.12.2016 р.), КЗ «Харківська гімназія №169» (акт впровадження від 19.02.2020 р.), КЗ «Харківська гімназія №14» (акт впровадження від 26.02.2020 р.). На підставі отриманих даних розроблено методичні рекомендації «Гігієнічна оцінка навчально-виробничого середовища професійно-технічних навчальних закладів із використанням чек-листів якості» (МР 115.15/379.15).

Основні положення дисертаційної роботи пройшли *апробацію на ряді Міжнародних, Всеукраїнських і регіональних конференцій*. Зокрема, матеріали дисертації, яка представлена на офіційний захист, були оприлюднені на науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні питання сучасної медицини» (Харків, 2017, 2018); науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні питання фізіології, патології та організації медичного забезпечення дітей шкільного віку та підлітків» (Харків, 2016); науково-

практичній конференції «Актуальні проблеми клінічної та фундаментальної медицини» (Харків, 2017); XI Конгресі педіатрів України «Актуальні проблеми педіатрії» (Київ, 2015); науково-практичній конференції молодих вчених з міжнародною участю «Проблеми сьогодення в педіатрії» (Харків, 2016); науково-практичній конференції молодих вчених з міжнародною участю «Медицина ХХІ століття» (Харків, 2016); міжрегіональній науково-практичній конференції з міжнародною участю, присвяченій пам'яті проф. Ю.В. Белоусова, «Інновації в дитячій гастроентерології та нутриціології в практиці дитячого та сімейного лікаря» (Харків, 2017).

Розглядаючи *особистий внесок здобувача*, необхідно підкреслити, що автором особисто: обрані методи дослідження, розроблені облікові форми та самостійно зібраний первинний матеріал, виконаний патентно-інформаційний пошук та проведений системний аналіз наукових літературних джерел, проаналізований первинний матеріал і статистично оброблені отримані дані, здійснено теоретичне узагальнення результатів та їх порівняння із даними літератури, проведені наукові дослідження, здійснена статистична обробка, аналіз та узагальнення отриманих результатів.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Теоретичне значення результатів дисертаційної роботи полягає у визначенні рівня обмеження сучасних підлітків в отриманні професійної освіти і наступній виробничій діяльності, удосконаленні технології автоматизованого соціально-гігієнічного моніторингу здоров'я учнів професійно-технічних закладів освіти, спираючись на результати роботи, на підставі системного аналізу ситуації досліджено значущість медичної інформації для усіх учасників навчально-виховного процесу, розроблено технологію медичного супроводу підлітків при їх професійному самовизначенні, обґрунтовано шляхи практичного використання розробленої моделі для проведення оздоровчих заходів, науково обґрунтовані заходи медичної професійної орієнтації підлітків в умовах професійного навчання в залежності від стану їх здоров'я тощо.

Суттєве практичне значення одержаних результатів визначається тим, що автором на основі системного аналізу даних науково обґрунтовано комплекс медико-профілактичних заходів при професійній орієнтації підлітків в умовах професійного навчання, розроблено програму дій і рекомендацій щодо її вдосконалення, регулювання процесу їх реалізації, що поліпшить безпосередні результати організації медичного забезпечення учнівської молоді та якісного вибору професії підлітками. Розроблено технологію оптимізації системи гігієнічного контролю за впровадженням нових технологій навчально-виробничого процесу.

Таким чином, за сукупністю головних критеріальних ознак дисертація відзначається широтою наукових напрацювань та глибиною тлумачень, які мають сучасний і новітній характер, вагоме теоретичне та практичне значення.

Оцінка змісту, наукової та літературної якості складу матеріалу і стилю дисертації, її завершеності в цілому та ідентичності змісту автореферату і основних положень дисертації

Дисертація Швець Аліни Миколаївни «Гігієнічне обґрунтування заходів із профілактики захворювань підлітків за їх професійного самовизначення» має стандартну структуру для наукових досліджень подібного роду та викладена грамотною літературною українською мовою, аргументовано, дохідливо, з цілком логічним використанням наукової термінології і лексики.

Дисертація складається зі анотації, вступу, аналітичного огляду літератури, програми, методів дослідження, п'яти розділів власних досліджень, узагальнень, висновків та практичних рекомендацій, списку 170 використаних джерел (36 – латиницею та 134 – кирилицею), а також додатків. Наукова робота викладена на 181 сторінках (обсяг основного тексту становить 155 сторінок), ілюстрована 15 таблицями та 30 рисунками.

В АНОТАЦІЇ автором наведений короткий виклад основного змісту проведеного дослідження та його результатів із зазначенням їх наукової новизни та практичного значення.

У ВСТУПІ чітко обґрунтована актуальність теми дисертації, визначені мета, завдання, об'єкт, предмет та методи дисертаційного дослідження, розкриті наукова новизна і практичне значення отриманих результатів, наведені відомості щодо їх впровадження у практику охорону здоров'я, дані відносно апробації матеріалів проведених досліджень та їх відображення у публікаціях в науковій періодиці.

У першому розділі дисертації «МЕДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ ПІДЛІТКІВ» проводиться комплексний аналіз наявних літературних джерел, присвячених сучасному стану професійної орієнтації в Україні та за кордоном, сучасним підходам до реалізації цього процесу та ролі медичних працівників у ній, актуальності впровадження лікарської професійної консультації тощо.

Критичний аналіз даних літератури з досліджуваного питання дозволив автору не тільки вивчити стан проблеми, але й визначити актуальність та перспективні напрямки дослідження. Огляд літератури ретельно систематизований, базується на сучасних публікаціях. Виходячи з цього, здобувач цілком обґрунтовано формулює мету дослідження, його основні завдання та методичний обсяг щодо її досягнення.

Виходячи із визначеної мети дослідження у другому розділі дисертації «ОБ'ЄКТИ, ОБСЯГ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ» обґрунтовані методичні основи проведення наукової роботи, які передбачали використання наступних методів дослідження: гігієнічні (параметри мікроклімату, природного та штучного освітлення, санітарно – гігієнічний опис навчальних приміщень та умов навчання); соціально-гігієнічні (якість життя, пов'язана зі здоров'ям, скринінг-оцінки власного здоров'я підлітками та суб'єктивного сприйняття чинників ризику для здоров'я); соціологічні (анкетування школярів старших класів закладів загальної середньої освіти, учнів закладів професійно-технічної освіти; антропометричні (дослідження фізичного розвитку та фізичної підготовленості за Г.Л. Апанасенком); клінічні (комплексні медичні огляди фахівцями ДУ «ІОЗДП НАМНУ»); дослідження рівня професійної готовності (методика І.П. Чернявської); статистичні методи (параметрична та непараметрична статистика з використанням комп'ютерних програм «SPSS-17» (ліцензія № 4962829078) і «Microsoft® Excel'2007»). Методологія роботи дозволила забезпечити досягнення поставленої мети шляхом поступового виконання завдань, комплексного аналізу предмета та об'єкта дослідження. Застосовані у роботі методи є загальноновизнаними та репрезентативними, а використані методики статистичної обробки дали змогу отримати вірогідні результати. Основні дослідження проведені в 2014-2017 рр. в загальноосвітніх школах м. Харкова на базі 9-х, 10-х і 11-х класів та закладів професійно-технічної освіти сфери послуг медичного і педагогічного університетів.

В центрі безпосереднього спостереження в умовах натурального гігієнічного експерименту були підлітки обох статей 15-18 річного віку. Вибір вікової групи (15-18 років) для дослідження обумовлений особливостями фізичного і статевого розвитку та високою чутливістю до екзогенних впливів, характерних саме для підлітків даного віку. Перед проведенням досліджень були проаналізовані дані моніторингу стану здоров'я дитячого населення регіону за останні 30 років.

Реалізація завдань дисертаційного дослідження здійснювалася з використанням певного кола джерел інформації. За наведеними у дисертації методиками, які за загальною кількістю передбачали визначення 49 показників, авторкою було обстежено 982 осіб, що у загальній кількості склало 29174 спостережень.

Комплекс використаних методів досліджень цілком адекватний поставленій меті та завданням і відповідає сучасному науково-технічному рівню розвитку науки. При цьому (і це важливо підкреслити!) визначалася прогностична значущість окремих діагностичних методів за їх основними параметрами, що визначало дотримання правил доказової медицини в реалізації завдань дисертаційної роботи.

Третій розділ дисертації «ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ТА СТАНУ ЗДОРОВ'Я УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ» містить аналіз стану здоров'я учнів базової школи, коли актуалізується професійна орієнтація в закладах загальної середньої освіти. В ході лонгітудинального дослідження стану здоров'я підлітків протягом навчання з п'ятого по дев'ятий клас встановлено статеві-вікові особливості коливання показників патологічної ураженості, що характерні для цього періоду розвитку особистості. Зміни патологічної ураженості у динаміці навчального року супроводжувалися її максимальним рівнем на початку навчання у шостому класі. Надалі відзначена динаміка зниження рівня патологічної ураженості до закінчення навчання у сьомому класі, що було характерним для учнів обох статей. У восьмому класі рівень патологічної ураженості дещо підвищувався як серед хлопців, так і серед дівчат, але показники дівчат протягом всього навчального року були вищими. Протягом навчання у дев'ятому класі рівень патологічної ураженості дівчат зростав, а серед хлопців – майже не змінювався.

В четвертому розділі дисертації «МЕДИКО-СОЦІАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ» встановлено, що на етапі професійного навчання, незалежно від типу освітнього закладу зростає автономність підлітків на тлі суб'єктивного сприйняття меншої інформованості, здатності приймати рішення та планувати діяльність. Суттєвий вплив професійна готовність учнівської молоді мала на їх якість життя, пов'язану зі здоров'ям, який залежав від статі та рівня набутих знань. Виявлений позитивний кореляційний зв'язок між академічною успішністю та професійною готовністю учнів основної школи став підставою для дослідження психологічних особливостей професійного самовизначення підлітків. Для дослідження впливу академічної успішності на професійне самовизначення підлітків дисертанткою було використано структурно-функціональну модель складових потенціалу життєвого успіху, в межах якої професійне самовизначення розглядалося як системна якість, що є результатом динамічної взаємодії здібностей та здатностей (академічних, соціально-психологічних, метакогнітивних), навчальної мотивації, релевантних успішному здійсненню навчально-пізнавальної діяльності, а також системи особистісних ресурсів (діяльнісних, соціально-психологічних, внутрішньо особистісних), що детермінують психологічне благополуччя підлітка.

Найменш адаптивними до соціального середовища є академічно неуспішні учні, які вмотивовані на навчання, але недостатньо інтелектуально розвинені. Важливою особливістю отриманих кластерних моделей є актуалізація в підлітковому віці здоров'я у прикладному значенні, як стану, що обмежує можливість учнів бути ефективними у навчальній діяльності. Страхі «захворіти

та багато пропустити» поєднуються у перший кластер нижчого рівня зі страхами «контрольна, або самостійна робота» та «перездача контрольної роботи». Тобто, актуалізація проблем із власним здоров'ям у контексті професійного самовизначення особистості має ґрунтуватися на особистісно значущих, прикладних індикаторів адаптації підлітка в оточуючому середовищі.

П'ятий розділ дисертації «РОЗРОБКА І ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЗАХОДІВ ІЗ ПРОФІЛАКТИКИ ВИРОБНИЧО ОБУМОВЛЕНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ПРИ ПРОФЕСІЙНОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ ПІДЛІТКІВ» містить обґрунтування необхідності розробки рекомендацій з вибору професії.

В ході теоретичного дослідження і дослідно-експериментальної роботи дисертантом було виявлено, що на сьогоднішній день в Україні профорієнтаційна робота не функціонує як система з наступних причин: в освітніх установах немає фахівців з профорієнтаційної роботи, недостатньо розроблено науково-методичне забезпечення даної діяльності, в ході роботи належним чином не задіяні всі суб'єкти професійної орієнтації. У зв'язку з переходом до ринкових відносин спостерігається поява нових професій, підвищення вимог до підготовки кадрів, збільшення попиту на освітні послуги, зміна престижу професій, зростання безробіття. В цій ситуації зростає значення професійної орієнтації школярів. На жаль, помічається погіршення рівня здоров'я українських підлітків, і в цьому не останню роль, можливо, відіграє неправильно обрана професія.

Всі ці спостереження навели дисертанта на думку про створення єдиного комплексу методичних рекомендацій з медичних аспектів професійної орієнтації підлітків та їх впровадження в практичну діяльність медичних і соціальних фахівців з професійної орієнтації роботи. В розділі було враховувано і те, що існують абсолютні та відносні протипоказання до вибору професії. Таким чином, вивчено особливості професій з точки зору вимог, що пред'являються до певних якостей людини, для успішного освоєння цих професій; дослідження психофізіологічних та особистісних якостей для визначення відповідності її вимогам професій (виявлення оптимальної відповідності індивідуально-типологічних особливостей людей тих чи інших професій); оцінка стану здоров'я школярів та молоді для забезпечення його відповідності обраної ними професії з метою збереження та зміцнення в процесі трудової діяльності.

Підводячи підсумки дисертаційної роботи, автор кваліфіковано виконав аналіз власних дисертаційних досліджень, виклавши їх у розділі «УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ».

Аналіз та узагальнення одержаних у процесі виконання дисертаційної роботи даних, їх достовірність, стали об'єктивною підставою для формулювання науково обґрунтованих 5 ВИСНОВКІВ, які відповідають матеріалам дослідження, впливають із змісту проведеної роботи та є логічним завершенням дисертації.

Суттєвою позитивною ознакою викладеного дисертаційного матеріалу є його структурна досконалість, яка визначається повною узгодженістю із метою дослідження його завдань, структури його змісту та висновків.

Слід зауважити, що усі розділи дисертації виконані на достатньо високому рівні за стилем викладання і закінчуються висновками, що свідчить про здатність автора проводити аналіз та здійснювати узагальнення одержаних результатів. Також наприкінці кожного розділу наведено перелік наукових публікацій, в яких описані отримані дані проведених досліджень.

АВТОРЕФЕРАТ дисертації, стиль написання якого та форма подання цілком відповідають загальним вимогам, об'єктивно та повно відображує зміст і головні результати дисертаційної роботи. Необхідно відзначити і *повну ідентичність змісту автореферату та основних положень дисертації*.

Дисертація відповідає паспорту спеціальності 14.02.01 – гігієна та професійна патологія.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових і фахових виданнях. За результатами дисертації опубліковано 23 наукові праці, 5 з яких відображають основні наукові результати (3 статті опубліковані у наукових фахових виданнях, затверджених МОН України, 1 публікація у науковому виданні, включеному до категорії «А» переліку наукових фахових видань України, 1 наукова робота в іноземному віданні, включеному до наукометричної бази SCOPUS), 3 статті додатково представляють результати дослідження, 14 тез доповідей наведені у збірниках конференцій, є 1 авторське право на твір.

Публікації результатів виконання дисертаційної роботи підготовлені самостійно та у співавторстві. Усі матеріали в дисертації подано послідовно, логічно, у відповідному науковому стилі. Істотних зауважень щодо оформлення дисертації немає.

Таким чином, *рівень викладення основного змісту дисертації в опублікованих працях, в тому числі у наукових фахових виданнях України та виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз, відповідає загальноприйнятим вимогам та об'єктивно відображує головні наукові положення, які виносяться на офіційний захист.*

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці

Основні результати проведеного дисертаційного дослідження, а саме: розроблені та науково-обґрунтовані технології автоматизованого соціально-гігієнічного моніторингу здоров'я учнів професійно-технічних закладів освіти та медичного супроводу підлітків при їх професійному самовизначенні, а також

заходи медичної професійної орієнтації підлітків в умовах професійного навчання в залежності від стану їх здоров'я, потребують подальшого використання у практичній діяльності закладів освіти і охорони здоров'я, що займаються проблемами проведення професійної орієнтації.

Результати проведених досліджень потребують подальшого впровадження у діяльність закладів середньої, професійно-технічної і вищої освіти та у навчальний процес кафедр гігієнічного профілю закладів вищої медичної освіти України та установ післядипломної освіти медичних і педагогічних працівників.

Зауваження щодо оформлення і змісту дисертації

Принципових зауважень до дисертації немає.

Серед *недоліків, які не впливають на загальну позитивну оцінку роботи*, слід, насамперед, відзначити наступні, які не мають принципового характеру та не знижують позитивну оцінку роботи в цілому, а саме:

- на наш погляд, висновки до окремих розділів дисертаційної роботи є дуже об'ємними – тому узагальнення окремих проблемних питань та лаконічність в їх викладенні покращила б сприйняття матеріалу;
- за методологією виконання дисертаційної роботи, виходячи з теми та мети дисертаційного дослідження, цілком доцільно було б сформулювати основну робочу гіпотезу дисертаційної роботи, реалізація якої передбачає виконання наведених у рукописі завдань;
- в дисертації мають місце певні неточності стилістичного та орфографічного змісту.

Крім того, в ході роботи над дисертацією виникли наступні *запитання*, думку стосовно яких хотілося б почути від дисертанта:

1. Які переваги мають розроблені в дисертації рекомендації з професійної орієнтації, у порівнянні з існуючими у теперішній час?
2. Наскільки запропоновані рекомендації з професійної орієнтації у майбутньому вплинуть на покращення стану здоров'я підлітків?
3. Хто саме в умовах сучасних закладів освіти має проводити скринінгові дослідження для визначення усвідомлення підлітками проблем із власним здоров'ям, а також для визначення рівня їх професійної готовності?

В И С Н О В О К

Дисертація Швець Аліни Миколаївни «Гігієнічне обґрунтування заходів із профілактики захворювань підлітків за їх професійного самовизначення», що представлена на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.02.01 – гігієна та професійна патологія, є самостійним, комплексним, виконаним на сучасному рівні, закінченим

науковим дослідженням, яке містить нове вирішення актуальної для охорони здоров'я України проблеми, що полягає в теоретичному і експериментальному обґрунтуванні гігієнічних заходів із профілактики захворювань підлітків за їх професійного самовизначення і впровадження комплексу методичних рекомендацій з медичних аспектів професійної орієнтації підлітків.

Представлена дисертаційна робота за своїми основними змістовними ознаками, актуальністю, науковою новизною та ґрунтовністю основних положень, висновків і рекомендацій, теоретичним і практичним значенням, а також рівнем висвітлення результатів та їх впровадження відповідає вимогам п. 11 "Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника", затвердженого Постановами Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року та № 656 від 19 серпня 2015 року, а її автор – Швець Аліна Миколаївна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.02.01. – гігієна та професійна патологія.

Офіційний опонент

Завідувач кафедри

загальної гігієни та екології

Вінницького національного медичного
університету ім. М. І. Пирогова

МОЗ України

доктор медичних наук, професор

I. В. Сергета

Підпис Сергета ІВ
завіряю
Сергета ІВ відділу кадрів
Вінницького національного
медичного університету
ім. М. І. Пирогова
ІВ Сергета
" " 20